

Del 1

Utdanningsplan for spesialiteten *Øyesykdommer,* *Oslo Universitetssykehus*

Utdanningsplan for spesialiteten øyesykdommer med tidsplan for rotasjoner internt og eksternt

Øyeavdelinger i HSØ: SØF (Moss), SSHF (Arendal), VV (Drammen), SI (Innlandet), STHF (Betanien, Skien), SIV (Tønsberg), OUS (Ullevål, Oslo)

Godkjent 12.10.18 av regionalt Råd for øyesykdommer i HSØ.

Del 2

Utdannelsesplan for gjennomføring

Utdanningsplan for gjennomføring av spesialiteten Øyesykdommer ved OUS/Ullevål ved øyeavdelingen

Øyesykdommer, øyeavdeling/OUS/Ullevål

Godkjent den **10.09.2019** av klinikkleder Kim Alexander Tønseth, Klinikk for hode, hals og rekonstruktiv kirurgi

Innledning

Formålet med **Del 1 Utdanningsplan med tidslinje for rotasjoner internt og eksternt** er å beskrive plan med oppbygning og rekkefølge for hele utdanningsløpet i spesialiteten, inkludert rotasjon i gjennomstrømstilling. På overordnet nivå beskriver planen når læringsmålene for spesialiteten øyesykdommer oppnås ved foretak/sykehus med øyeavdelinger i HSØ og ved øyeavdelingen ved OUS/Ullevål. Utdanningsplanen beskriver den ideelle prosessen for akkurat dette utdanningsløpet.

Formålet med **Del 2 Utdanningsplan for gjennomføring** er å beskrive hvordan aktiviteter skal gjennomføres og hvordan kompetansevurderingen av oppnådde mål vil finne sted i det daglige arbeidet. Dette beskrives lokalt for de avdelinger som inngår i utdanningsløpet ved øyeavdelingene. Beskrivelser fra utdanningsplanen for gjennomføring skal fylles inn i søknad om godkjenning av utdanningsvirksomhet.

Utdanningsplan for gjennomføring vil danne grunnlaget for **Del 3 individuell utdanningsplan** som den enkelte LIS skal ha i henhold til forskrift om spesialistutdanning. Den individuelle utdanningsplanen skal sørge for en gjensidig forpliktelse og være et verktøy for planlegging og oppfølging av den enkelte LIS.

Forkortelser:

FKM	Felles kompetansemoduler
HSØ	Helse Sør-Øst
LIS	Lege i spesialisering
LM	Læringsmål
OUS	Oslo universitetssykehus
SI	Sykehuset Innlandet
SIV	Sykehuset i Vestfold
SSHF	Sørlandet sykehus
STHF	Sykehuset Telemark
SØF	Sykehuset Østfold
VV	Vestre Viken

Innholdsfortegnelse

Innledning

Forkortelser

Innholdsfortegnelse

Del 1 Utdanningsplan for spesialiteten øyesykdommer

1.1 Utdanningsplan med tabell

1.2 Krav til kompetanse før rotasjon

Del 2 Utdanningsplan for gjennomføring for spesialiteten øyesykdommer ved OUS

2.1.1 Hensikt og målsetning

2.1.2 Beskrivelse av det enkelte sykehus/avdelingen(e) i helseforetaket

2.1.3 Utdanning

2.1.4 Veiledning og faglig utvikling (leger i spesialisering)

2.1.5 Supervisjon av leger i spesialisering

2.1.6 Felles kompetansemål (FKM)

2.1.7 Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål og egnethet

2.1.8 Internundervisning

2.1.9 Forskningsaktiviteter

2.1.10 Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

2.1.11 Annet

2.2 Utdanningsplan for gjennomføring for spesialiteten øyesykdommer
gjennomstrømningsstilling
Som punkt 2 dersom aktuelt

DEL 1 Utdanningsplan for spesialiteten øyesykdommer

Formålet med utdanningsplan er å vise hvor utdanningen skal foregå, hvilke læringsmål som kan gjennomføres hvor, ønsket rekkefølge på gjennomføring av tjeneste og estimert tid for de ulike delene av utdanningsløpet.

1.1 Utdanningsplan med tabell

Utdanningsplanen er utarbeidet av regionalt råd for spesialiteten. OUS tilbyr komplett utdanningsprogram innen øyesykdommer for LIS. Øvrige øyeavdelinger i HSØ har ulike størrelser og behandlingstilbud. Derfor vil det variere hvilke LM som kan gjennomføres lokalt og derav behov for lengde på opphold ved OUS. Klinisk tjeneste over en viss periode ved OUS skal også bidra til harmonisering av kompetansenivå i regionen. Tabellen under beskriver hvilke LM som er lagt til OUS og rotasjonstid:

LIS fra Helseforetak / Utdanningsvirksomhet	Skal oppnå hele/deler av LM	Ved spesialiseringstjeneste ved HF/læringssted	Ved læringssted (klinikk / avdeling /seksjon)	Rotasjonstid
SØF/Øye	27, 30, 47, 48, 51, 54, 60, 66, 74, 85, 87, 93, 101, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	18 måneder
SSHf/Øye	27, 30, 47, 48, 51, 60, 65, 66, 74, 85, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	12 måneder
VV/Øye	27, 30, 74, 85, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	12 måneder
SI/Øye	27, 30, 47, 48, 51, 54, 60, 65, 66, 74, 85, 87, 101, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	18 måneder
STHF/Øye	27, 30, 47, 48, 51, 60, 65, 66, 74, 85, 101, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	18 måneder
SIV/Øye	27, 30, 47, 48, 51, 60, 65, 66, 74, 85, 87, 101, 110	OUS/Ullevål	HHA/Øye/seksjoner	18 måneder

1.2 Krav til kompetanse før rotasjon

Øvrige LM med tilhørende ferdigheter og kompetanse oppnås lokalt, fortrinnsvis før ekstern rotasjon til OUS for å ha utbytte av oppholdet og god progresjon i utdanningen. Ekstern rotasjon er mot slutten av spesialiseringen der det tas hensyn til gjenværende estimert tid av utdannelsen. Øyeavdelingen ved OUS har gjennomstrømningsstillinger.

DEL 2 Utdanningsplan for gjennomføring for spesialiteten øyesykdommer ved OUS

Del 2 skal beskrive utdanningsplan for spesialiteten og er en forutsetning for godkjenning fra Helsedirektoratet. Hvilke læringsmål og hvilke arena som skal benyttes vil dokumenteres gjennom Kompetanseportalen Dossier og fylles ut i søknadsmalen til Helsedirektoratet. Helseforetaket må godkjennes som utdanningsvirksomhet i spesialistutdanningen av leger, i henhold til [Spesialistforskriften § 19 pkt. e\)](#) med [Rundskriv](#).

Fra forskriften: § 19. Utdanningsvirksomhetenes ansvar for utdanningen er å utarbeide en plan for hver av spesialitetene det søkes godkjenning for. Planen skal blant annet inneholde opplysninger om

- hvilke læringsmål virksomheten kan oppfylle
- hvilke læringsarenaer innenfor virksomheten som kan tilby de ulike læringsmålene
- hvilke læringsmål som kan tilbys ved andre virksomheter gjennom avtaler
- hvordan det vil legges til rette for supervisjon på de enkelte læringsarenaene
- hvordan veiledningen og vurderingen organiseres og gjennomføres i virksomheten
- hvordan virksomhetens spesialister skal benyttes i supervisjonen
- hvordan teoretisk undervisning inngår som del av spesialistutdanningen knyttet til de enkelte læringsmålene
- hvordan forskning inngår som en del av spesialistutdanningen
- hvordan virksomhetens akademiske og kliniske kompetanse skal benyttes for å oppnå læringsmålene knyttet til forskning.

Oslo universitetssykehus HF har på overordnet nivå organisert utdanning av LIS følgende

Organisering og ansvars plassering:

Beskriv hvordan arbeidet med spesialistutdanningen er organisert og hvordan ansvaret er plassert, på alle nivåene i virksomheten, særlig hvordan fagmiljøet og leger i spesialisering sikres innflytelse på utformingen av utdanningstilbudet.

a) Veiledning og vurdering:

Beskriv hvordan veiledning og vurdering skal organiseres og gjennomføres i virksomheten (§19).

b) Kompetanseheving

Beskriv hvordan kompetanse i veiledning, supervisjon og vurdering skal sikres.

Punktene over som gjelder for hele helseforetaket/virksomheten skal fylles inn i søknadskjema om godkjenning som utdanningsvirksomhet til Helsedirektoratet.

Avdelingens/seksjonens utdanningsplan

2.1.1. Hensikt og målsetting

Utdanningsplanen gjelder for spesialiteten **Øyesykdommer** ved Oslo Universitetssykehus HF.

Øyeavdelingen ved OUS er landets største. Avdelingen har lokalansvar for pasienter i Oslo og Akershus (med unntak av Asker og Bærum) og regionansvar for HSØ. Det er tre landsfunksjoner (medfødt glaukom, retinoblastom og vanskelige rekonstruksjoner i øyeregionen).

2.1.2. Beskrivelse av det enkelte sykehus/avdelingen(e) i helseforetaket

- a) **Arbeidsoppgaver, medisinsk teknisk utstyr, bibliotek/litteraturtilgjengelighet, samarbeidende sykehus, spisskompetanse på de ulike sykehusene, forskningsaktivitet:**
Øyeavdelingen tilbyr moderne poliklinisk og kirurgisk behandling innen alle øyetilstander. Den er godt utrustet med utstyr. Det er utstrakt samarbeid om pasientgrupper med andre spesialiteter ved OUS. Overleger er subspecialiserte, og mange har akademisk forskningserfaring, som medvirker til potensielt høyt nivå på kompetanseoverføring. Avdelingen har et eget senter for øyeforskning. Leger kan forske gjennom stipendiater og fordypningsperioder. Vitenskapelig litteratur er tilgjengelig elektronisk og dels som papirbaserte utgivelser. OUS har bibliotek.
- b) **Fysisk utforming av avdelingen og arbeidsplassene, om spesialister og LIS har kontor plasser i samme korridor/lokaler, utstyring av kontorer, plassering av poliklinikk, laboratorium, bibliotek og samarbeidende seksjoner:**
Øyeavdelingen er samlet i et eget bygg med all virksomhet her. LIS og overleger har kontorlokaler i nærheten av hverandre. Hver lege har egen kontorplass med PC. Det er gangavstand til andre sykehusavdelinger og funksjoner på Ullevålsområdet.
- c) **Organisering av avdelingen/seksjonens drift, rotasjonsordninger, tjenesteplaner m.v.:**
Øyeavdelingen har fem kliniske seksjoner (fremre, bakre, pediatrik oftalmologi/strabisme, okuloplastikk og medisinsk oftalmologi). Avdelingens 21 LIS er underordnet kompetanseseksjonen. LIS roterer mellom de kliniske seksjonene. Det er en felles integrert tjenesteplan for LIS.
- d) **Antall spesialister med stillingsprosent:** 50,5
- e) **Leger med andre spesialiteter som arbeider på avdelingen/seksjonen:** 0
- f) **Fagpersonell med andre profesjoner på avdelingen/seksjonen:**
Sykepleiere, optikere og ortoptister.
- g) **Beskrivelse av eventuelle vaktordninger for LIS og spesialistene:**
LIS går i 21-delt vaktturnus med aktiv tilstedetid hele døgnet. Midlertidige overleger har sekundærvakter på dagtid. Overleger har bakvakt med hjemmevakt om natten / utenom ordinær arbeidstid.

2.1.3. Utdanning

- a) **Beskriv utdanningsutvalgets, eller lignende se [Spesialistforskriften § 19 b\)](#), medlemmer og funksjonsperiode:** *Utdanningsutvalget består av minimum to overleger og en LIS med funksjonstid for ett år av gangen.*
- b) **Organiseringen av utdanningen for leger i spesialisering (introduksjonskurs/fadderordning) i kombinasjon med avdelingens driftsoppgaver, (supervisjon, drøfting av pasientkasus, kontinuitet i pasientbehandlingen, rutinemøter m.v.):** *Avdelingen har introduksjonsplan. Det tilrettelegges for supervisjon og avsatte møtepunkter for spesialister og LIS der pasientkasus drøftes. Alle faste kliniske møter skal være læringsarenaer.*
- c) **Organisering av/tid til faglig fordypning:** *Fordypningstid er som hovedregel skjermet. Det er relativt gode muligheter for forskning.*
- d) **Helseforetaket skal ifølge [Spesialistforskriften § 21](#) sørge for at det utarbeides en individuell utdanningsplan med et utdanningsløp i samråd med legen og at planen revideres ved behov:** *Individuell utdanningsplan utarbeides på grunnlag av øyeavdelingens generelle skjema med seksjonsfordelte LM. Den følges opp av og revideres i samarbeid med veileder. Prosedyrebehov/evaluerings skjema med spesifikke ønsker sendes seksjonen før rotasjon.*
- e) **Beskriv hvordan de individuelle utdanningsplanene justeres dersom utdanningsbehovene til leger i spesialisering ikke kan oppfylles samtidig/til ønsket tidspunkt:** *Det sørges for at LIS roterer internt mellom et bestemt antall plasser ved de enkelte kliniske seksjonene slik at alle får nødvendig tjeneste med tilhørende LM over tid. Individuell tjeneste på seksjonsnivå er koordinert. For å unngå samtidighetskonflikt ved seksjonsfordeling av LIS er rekkefølgen på rotasjonen fleksibel.*
- f) **Helseforetaket skal sørge for etterutdanning, jf. [Lov om spesialisthelsetjenester, § 3-10](#).** *Opplæring, etterutdanning og videreutdanning skjer gjennom klinisk praksistrening, kompetansehevende aktiviteter i overlegepermisjoner, doktorgradsprogrammer, undervisning og/eller deltakelse på kurs og kongresser.*
- g) **Beskrivelse av koordinering og planlegging av etterutdanning for ferdige spesialister:** *Det tilrettelegges for etterutdanning som samordnes med klinisk drift ved at leger søker god tid i forkant.*
- h) **Deltakelse på eksterne kurs, kongresser m.v.:** *LIS innvilges permisjon til deltakelse på nødvendige kurs i spesialistutdannelsen. Det er avsatt midler til kurs og etterutdanning for spesialister.*

2.1.4. Veiledning og faglig utvikling (leger i spesialisering)

- a) **Beskriv hvordan veiledning og vurdering skal organiseres og gjennomføres ved læringsarenaen (tekst sammenfaller med punkt i søknadskjema):** *Det avtales regelmessig veiledning i tråd med foretakets funksjonsbeskrivelse. Klinisk grunnlag er den seksjonsvise utdanning og vurdering med strukturert evaluerings skjema. Hensikt er å fremme faglig og arbeidsrelatert personlig utvikling.*
- b) **Hvem er veiledere, har de veilederkurs og for hvilke leger i spesialisering.** *Veiledere er spesialister. De gis veilederkurs. Alle leger uten spesialistgodkjenning i tellende klinisk tjeneste skal ha en oppnevnt veileder.*

- c) **Organisering av veiledningen, hvor ofte, inn i tjenesteplanene for spesialister og LIS:**
Gruppeveiledning er i snitt hver andre måned. Individuell veiledning er månedlig de første seks måneder av en ansettelse, dernest hver andre måned. Tider for møter legges inn i planer.
- d) **Gruppeveiledning og individuell veiledning:** *Begge typer veiledning er innarbeidet.*
- e) **Ivaretagelse av veiledning når LIS tjenestegjør ved virksomhet man har avtale med (eksternt):** *Ikke aktuelt.*

2.1.5. Supervisjon av leger i spesialisering

- a) **Beskriv hvordan det vil legges til rette for supervisjon i de enkelte læringsarenaer (avdelingen/enheten), herunder hvordan spesialister og andre skal benyttes i supervisjon (tekst sammenfaller med punkt i søknadsskjema):**
Supervisjon tilrettelegges gjennom samtidig eller felles pasientbehandling for overleger og LIS, frigjort tid hos spesialister og avsatte drøftingsmøter.
- b) **Beskrivelse av organisering/praktisering av supervisjon av LIS, inkludert de som roterer fra andre helseforetak:**
Daglige arbeids- og ansvarsoppgaver til legene fremkommer av seksjonsvise planer. LIS fra andre helseforetak vil ha samme supervisjon som de med hele eller vesentligste del av utdannelsen ved OUS.

2.1.6. Felles kompetansemål (FKM)

Beskrivelse av organisering og gjennomføring av oppnåelse av FKM: Dette organiseres blant annet ved gruppeveiledning, undervisning, kurs og prosjektoppgave.

2.1.7. Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål og egnethet

- a) **Beskrivelse av plan for evaluering av LIS' faglige progresjon:** *Gjennom dossieret blir progresjonen dokumentert. Den vil bli vurdert fortløpende i samarbeid mellom LIS og supervisor / utdanningsansvarlig lege, veileder og ved behov leder.*
- b) **Beskrivelse av plan for vurdering av og tilbakemelding på LIS' egnethet i faget:** *Det foreligger definerte kriterier for personlig skikkethet. Et kartleggings skjema benyttes ved evalueringer. På grunnlag av skjemaet og eventuelle andre tilbakemeldinger vil LIS bli gjort kjent med personlige bevarings- og forbedringsområder. Dette åpner for individuelle korreksjonsmuligheter, eventuelt råd om endret karriereretning.*
- c) **Organisering av godkjenning av oppnådde læringsmål i Dossier (hvem, hvordan, fortløpende):** *Det er for hver læringsaktivitet definert hvem som skal signere (LIS, supervisor, veileder). Når mer enn én prosedyre er pålagt for en læringsaktivitet signerer LIS selv fortløpende alle unntatt den siste som gjøres ved supervisor. LM godkjennes av leder eller den som er delegert oppgaven.*

2.1.8. Internundervisning

- a) **Tidspunkt, varighet og eventuelt sted for gjennomføring av undervisningen:** *Det er avsatt 90 minutter organisert undervisning per uke (fra og med tirsdager til og med fredager) for*

alle leger. Avdelingens kliniske møte i forkant hver morgen er i tillegg tilrettelagt som læringsarena. Det er utover dette særundervisning ved seksjonene til andre tider.

- b) **Fordeling av ansvar for den teoretiske undervisningen:** Ansvar fordeles mellom overleger/spesialister og LIS. Undervisningen er både teoretisk og praktisk rettet.
- c) **På hvilken måte settes det av tid til forberedelse og etterarbeid for denne undervisningen:** Undervisning er en læringsmulighet, særlig for den legen som skal holde den. Fordypningstid er avsatt hos LIS.
- d) **Langtidsplan for teoriundervisning som sikrer planmessig gjennomgang av sentrale tema i faget over perioder på 2 – 3 år må også utarbeides; det kan føres én liste pr semester, evt. årshjul:** Det er laget langtidsplan for alle relevante undervisningstemaer. De er knyttet opp mot LM når relevant. Internundervisningen blir publisert før hvert semester. Innholdet er samordnet med obligatoriske kurs i kommende termin. Det sørges for at alle sentrale temaer repeteres over tid.
- e) **Hvordan innholdet i internundervisningen gjøres tilgjengelig for repetisjon i etterkant:** Filer lagres elektronisk på område som alle leger har tilgang til.

2.1.9. Forskningsaktiviteter

Helseforetaket må ifølge [Spesialistforskriften](#) § 19 e) opplyse om hvordan forskning inngår som en del av spesialistutdanningen, eventuelt må det gjøres avtale om rotasjon for LIS med et helseforetak som tilbyr forskningstjeneste i spesialiteten.

Utdanningsvirksomheten må i en utdanningsplan beskrive:

- a) **antall spesialister med doktorgrad:** 15
- b) **hvordan forskning er integrert i avdelingens/seksjonens virksomhet:** Det foregår både basalmedisinsk og klinisk forskning.
- c) **hvordan det undervises i vitenskapsteori, forskningsmetodikk og – etikk:** Dette dekkes gjennom gruppeveiledning, internundervisning og fagmøter.
- d) **hvordan det organiseres at LIS i løpet av sin tjeneste deltar i et prosjekt innen forskning, fagutvikling eller kvalitetssikring:** LIS får avsatt tid til å gjøre en prosjektoppgave eller tilsvarende om et godkjent tema, der bistand og evaluering gis fra forskere og ledere.

2.1.10. Evaluering og revisjon av utdanningsplanen

- a) **Beskrivelse av tidspunkt og metode for evaluering av utdanningsaktivitetene:** Utover årlig revisjon skjer en jevnlig evaluering av utdanningsaktiviteter med utgangspunktet i læringsmål, gjennom drøftelse av aktuelle problemstillinger i kvalitetsforbedringsutvalget for LIS, arbeidsgrupper når behov og møter med seksjonsledere/utdanningsansvarlige overleger.
- b) **Hvordan skal resultatet av evalueringen anvendes?** Konklusjoner vil bli brukt til målrettet forbedringsarbeid når hensiktsmessig, som inkluderer endring av organisering, opplæring og rutiner.
- c) **Årlig revisjon av utdanningsplanen - hvordan og når det skal skje.** Utdanningsutvalget, relevante ledere og representanter for LIS skal årlig gjennomgå utdanningsplanen, herunder om det er behov for organisatoriske og pedagogiske endringer for at LIS skal kunne oppnå den nødvendige faglige progresjonen.

2.1.11. Annet

Beskrivelse av hvordan metodebøker, eller tilsvarende, benyttes: *Avdelingen har egen metodebok som foreligger elektronisk på internett og som papirutgave.*

2.2 Utdanningsplan for spesialiteten øyesykdommer - gjennomstrømning

Beskrives som i punkt 2 dersom aktuelt. Beskrivelse må hentes inn fra samarbeidende enhet/virksomhet:

Det er definert hvilke LM som skal oppnås ved OUS og lengde på opphold for LIS fra andre øyeavdelinger i HSØ (se del 1). Eksterne LIS vil ellers ha samme betingelser som redegjort for i punkt 2.1.